

СЕКЦІЯ 2

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ, ГАЛУЗЕЙ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ

Гудзь П. В.

доктор економічних наук, професор
Куявсько-Поморська школа вища,
м. Бидгощ, Польща

Гудзь М. В.

доктор економічних наук, професор
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА В ПАРАДИГМІ ВІДТВОРЕННЯ

Характерна ознака сьогоденної економіки, навіть за умов COVID-19, – це нарощування впливу економіки нового типу, яка заснована на мережевих сервісах, тобто цифрової або електронної економіки, або економіки віртуального світу. Залежно від методик визначення оцінок розмірів цифрової економіки, її частка коливається від 4,5 до 15,5 відсотка світового ВВП [1, р.4]. Привабливість галузі для бізнесу детерміновані кумулятивним ефектом - вкладений у цифрові технології долар за останні три десятиліття додав у середньому 20 дол. до ВВП [2].

Метою роботи є аналітичне дослідження розвитку інноваційної економіки цифрового типу, яка перебирає на себе провідні ознаки конкурентності національної економіки та бізнесу, в контексті відтворювального процесу. Одразу слід зазначити, що в науковій літературі та на практиці має місце термінологічна невизначеність, розбіжність поглядів на суть і зміст нової економіки, оскільки часто дослідники зводять її сутність до інтернету чи мереж, платформи чи інформаційних технологій, нових методів управління бізнесом або новітніх віртуальних технологій.

В більшій мірі розширене бачення цифрової економіки надано в урядовому документі «Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою»: цифрова економіка — це тип економіки, де ключовими факторами та засобами виробництва є цифрові дані (бінарні, інформаційні тощо) та мережеві транзакції, а також їх використання як ресурсу, що дає змогу істотно збільшити ефективність та продуктивність діяльності та цінність для отриманих продуктів та послуг [3]. Однак, важко уявити економіку без людей та цифрових компетентностей.

Цифрова економіка операційно представлена на усіх етапах відтворювального циклу продукту, це по суті Industry 4.0, що складає економічну і технологічну основу четвертої індустріальної революції.

Цифрономіка сьогодні - це штучний інтелект, роботизація, електронні гроші, промислова біологія, обробка великих масивів даних Big Data, 3D промисловий друк, безпілотний транспорт, дрони, блокчейн і крипто валюти, 4G зв'язок, Е-уряд та сервісизація державних і муніципальних управлінських та адміністративних послуг (сервіс «Дія») тощо.

В управлінні бізнесом сучасні цифрові технології у найбільшій мірі задіяні для вирішення завдань управління ланцюгами поставок – для оптимізації та контролю циклу закупок сировини, виробництва матеріальних благ і їх подальшу дистрибуцію, а також для планування ресурсів підприємства і управління взаємовідносинами з клієнтами.

У відтворювальній фазі цифрової економіки етап виробництва – це не тільки використання інформаційних технологій, програмних продуктів на стадії проектування, конструювання, але і інтелектуалізація виробу, уречевлені ноу хау, дизайн, але й сам процес виробництва. Він проявляється у технологічних новаціях 3D, 4D, 5D-технологій виготовлення матеріалів, напівфабрикатів, деталей, вузлів тощо.

Для виробника на позитивний еволюційний та сприятливий для економіки цикл вказують сформовані нові цінності: вигоди на економії ресурсів; легкість масштабування; скорочення Time2market; розширення збутової мережі. Вважається, що в процесі та після економічної кризи, детермінованої світовою пандемією COVID-19, трансформація всіх секторів та ринків, зокрема у формі оцифрування, може сприяти виробництву товарів та послуг більш високої якості із зниженими витратами.

Етап обміну і розподілу пов'язаний із дистрибутивними і логістичними відносинами та зв'язками агентів ринку. Саме тут цифрова платформа дозволяє скоротити традиційний відтворювальний процес з моделі – виробництво — обмін – розподіл – споживання (ВОРТ) до моделі виробництво – цифрова економіка – споживання (ВЦС). Тобто для цифрової економіки властивим є переміщення ринкових процесів обміну і розподілу продукту до мережевого простору.

Таким чином створюється нова конфігурація економічного простору та ринку в цілому.

Подібний візерунок економічних відносин не є штучно створеним, як це може видатися, на перший погляд.

Для бізнесу посередників вигоди також очевидні – швидкість трансакцій, економія ресурсів, підвищення ефективності логістичних операцій.

Для бізнесу цифрова економіка дає можливість більш високого контролю створення ланцюгів вартості у різних бізнес-моделі на цифровій платформі.

Складовими операційного процесу цифрової економіки є технологічно-інформаційні блоки: IoT Monitor – Marketer – OBL (Omni bulk messaging). Підключення IoT та M2M у всьому світі дозволяє забезпечити повну видимість, управління подіями та контроль від мережі до крайніх пристроїв, з першочерговою безпекою. Omni bulk messaging – це омніканальні маркетингові технології. Платформа обміну повідомленнями Omni для бізнес-мережі. Різні

оператори надають різноманітні канали мобільного зв'язку, щоб реально з'єднуватися та спілкуватися з цільовою аудиторією, а також ефективно досягати потенційних клієнтів.

Етап споживання в меншій мірі, але пов'язаний із парадигмою цифрової економіки. Споживач економить час на вибір і придбання товарів і послуг, має більш виважений вибір варіанту споживчого рішення, детермінований інформаційним супроводженням тощо. Окрім того, цифрова економіка сприяє створенню нових робочих місць в цифрових послугах, особливо для висококласних кваліфікованих фахівців, а також появи нових форм цифрової діяльності для менших кваліфікованих працівників.

За оцінками вітчизняних фахівців, питома вага цифрової економіки в Україні коливається в межах 3–4% від ВВП, а до 2025 р. може подвоїтися. Аналіз прийнятої Урядом України дорожньої карти реалізації стратегії розвитку цифрової економіки попри її піонерний та позитивний зміст, вказує на відсутність інструментів досягнення конкретних цілей із розвитку цифроміки

Кволий характер розвитку складових цифрової економіки підтверджується результатами зарубіжних досліджень. Так, слабкими сторонами розвитку вітчизняної цифроміки є: мала кількість абонентів мобільного широкопasmового зв'язку, неефективна кібербезпека, розвинуте програмне піратство, недостатнє фінансування технологічного розвитку, низькі цифрові компетенції споживачів. Натомість, сильними сторонами визначаються: позитивна динаміка інвестицій в телекомунікації, активізації у секторі ІТ-бізнесу, швидкість інтернет-підключень, е-демократія, використання великих даних і якість навчання [2]. За показниками цифровізації Україна перебуває посередині серед 139 досліджуваних країн, що відносить її до маргінальних.

Отже, в Україні залишається малорозвинутою інфраструктура інформаційних ринків, інтернету, мережевих каналів зв'язку, зазначається низька технологічна освіченість споживачів та загальний синдром “застарілих технологій”. Для активізації розвитку цифрової економіки необхідна розробка конкретних фінансових, податкових, митних, банкових інструментів впливу на бізнес (пропозиція) та громадян (попит), які б прискорювали розробку, впровадження, виробництво технологій SMART- економіки, та нарощували та капіталізували цифрові компетенції у громадян.

Література

1. Digital economy report 2019. Value creation and capture: implications for developing countries. United Nations conference on trade and development. 2019, United Nations. 12 p.
2. Хаустов Володимир. Цифрова економіка: як тобі служиться? Дзеркало тижня. 2019. Вип. 39. 18-25 жовтня
3. Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>.